

DRAAIBOEK

SCHOOLBREED KUNSTWERKPROJECT

VOOR

de ICC'er, samen met de directie

WANNEER

als afsluiting van het schooljaar of van een thema

DOORLOOPTIJD

acht weken voorbereiding, twee tot drie weken maken

LEZEN

Begin bij de vorm die je kiest op deze pagina. De rest van het draaiboek loopt daarna in volgorde van de tijd. Pagina 5 en 6 gelden voor elke vorm.

KIES JE VORM

Bij een schoolbreed project werken alle groepen aan een kunstwerk. Dat kan één kunstwerk zijn waar alle leerlingen aan bijgedragen hebben, of elke klas doet zijn eigen project. Doet elke klas een eigen project, dan kan dat binnen één thema of viering, zoals een schooljubileum, of na afronding van een periode werken met PIONIER! elk in een eigen thema. Dit draaiboek helpt je bij het presenteren van het werk aan ouders en andere geïnteresseerden. Hoe die presentatie eruitziet, bepaalt hoeveel je moet organiseren. Kies eerst de vorm, daarna volgt de planning vanzelf.

VORM 1

HET MUSEUM

Elke groep is een mini-tentoonstelling in het gebouw. Bezoekers lopen een route langs de klassen. Vraagt de minste afstemming tussen groepen, want elke tentoonstelling staat op zichzelf. Je kunt hierin de kunstwerken en de geleerde lesstof mooi aan elkaar verbinden, zodat ouders een goed beeld krijgen van het complete plaatje dat jullie in het thematisch werken aanbieden.

VORM 2

HET GEZAMENLIJKE KUNSTWERK

Eén werk op het plein of in de hal, waar elk kind een onderdeel aan bijdraagt. Bijvoorbeeld bij een jubileum of andere actualiteit. Dit levert het sterkste beeld naar buiten op, en mogelijk een blijvend kunstwerk. Het vraagt wel de meeste regie vooraf, want de onderdelen moeten passen. Bij bijzondere gelegenheden is het zinvol om kunstenaars te betrekken: zij zijn vaak een kei in het samenbrengen van werk van leerlingen tot één kunstwerk, en tillen het door hun artistieke kwaliteit een niveau op.

VORM 3

DE FESTIVALMIDDAG

Zeker wanneer je meerdere disciplines aanbiedt naast beeldend, is het leuk om de middag aan te kleden met voorstellingen en optredens. Bezoekers lopen van tentoonstelling naar voorstelling. Ruimte voor muziek, dans en theater naast beeldend werk. Dit vraagt wel een strakker programma en iemand die de tijd bewaakt.

Twijfel je, begin met het museum. Dat is het makkelijkst te organiseren en je kunt er volgend jaar op voortbouwen.

VOOR ELKE VORM GELDT

De leerlingen zijn de makers. Jullie geven het thema, de techniek en de kaders, zij bepalen wat er uitkomt. Presenteren blijft een keuze van de maker: wil een leerling écht niet tentoonstellen, ga daarover in gesprek. Soms is het beter om die ruimte en autonomie bij de leerling te laten. En, niet onbelangrijk, een slotmoment wijst nooit een winnaar aan. Zodra er in een kunstles competitie ontstaat, gaat elke spontaniteit en veiligheid uit het creatieve proces.

DE RODE DRAAD

WAAROM DEZE WERKEN SAMEN

Alles hangt aan één vraag, één reden of één beeldaspect dat door de hele school loopt. Waarom tonen jullie deze werken tegelijkertijd? Ook al werkt de hele school in een ander thema en is daar geen eenheid in, dan is er nog een rode draad. Bijvoorbeeld: thematisch werken, de samenhang tussen het leren van inhoud en het creatief werken.

Elke groep werkt op eigen niveau, met een eigen techniek en een eigen uitkomst. Daardoor lijkt het werk niet op elkaar en hoort het toch bij elkaar. Zorg dat je die rode draad zichtbaar maakt voor bezoekers, in de uitnodiging en in de bordjes en informatie bij de tentoonstellingen.

MOGELIJKE RODE DRADEN

EEN VIERING

Bijvoorbeeld een jubileum of ander feest. Hierbij kun je goed als hele school in één thema werken.

THEMATISCH WERKEN

Alle klassen verbinden hun vakken aan elkaar en werken aan een, mogelijk eigen, thema.

EEN VRAAG VOOR DE WIJK

De hele school werkt aan een gezamenlijke opdracht voor de buurt.

HOE JE DE RODE DRAAD Kiest

Kies hem met een klein groepje, bijvoorbeeld jij, de directeur en twee leerkrachten uit verschillende bouwen. Nodig je een kunstenaar of maker uit? Dan is het fijn als die al bij dit eerste overleg aanwezig is en mee kan denken. Soms worden de ideeën daardoor net wat verder opgerekt door de specialistische kennis van de maker.

Bereid dit overleg voor. Leg bijvoorbeeld drie opties naast elkaar en toets ze op enthousiasme, haalbaarheid en tijdsinvestering. Leg de keuze daarna vast in één zin, want die zin gaat het hele project mee.

ONZE RODE DRAAD IS

DE PLANNING

Reken op acht weken vanaf het eerste teamoverleg tot het slotmoment. De maakweken zitten aan het eind. Zet de datum van het slotmoment als eerste in de agenda en tel terug.

WEEK 8	Teamoverleg. Je presenteert de vorm en de rode draad, en elke groep kiest zijn eigen invalshoek en techniek. Zet meteen de datum vast.
WEEK 7	Benader de mensen van buiten die je erbij wilt hebben, zie pagina 4. Vraag de directie om ruimte in de begroting voor materiaal.
WEEK 6	Verzamel de materiaallijsten per groep en bestel in één keer. Kijk waar groepen hetzelfde nodig hebben.
WEEK 5	Leg de logistiek vast. Welke ruimte, welke tijden, wie helpt er opbouwen, waar drogen de werkstukken.
WEEK 4	Informeert ouders en stuur de uitnodigingen. Regel de toestemming voor foto's.
WEEK 3 TOT 1	De maakweken. Groepen werken aan hun onderdeel. Maak in elke groep procesfoto's.
LAATSTE WEEK	Opbouwen en het slotmoment.

DE ROL PER GROEP

DRIE AFSPRAKEN OP ÉÉN A4

Elke groep heeft één heldere opdracht binnen het geheel. Spreek per groep drie dingen af en schrijf ze op één A4 voor de leerkracht.

- 01** Welke invalshoek op de rode draad deze groep neemt.
- 02** Welke techniek de groep gebruikt en welke opdracht ze gaan doen. Hiervoor kun je ook goed de PIONIER!-lessen inzetten.
- 03** Wat de groep aanlevert voor het slotmoment, en wanneer het klaar is.

Bij het gezamenlijke beeld komt er een vierde afspraak bij: het formaat. Spreek de maat van het onderdeel tot op de centimeter af, anders past het straks niet in elkaar.

EEN BLIJVEND KUNSTWERK

Blijft het werk na de presentatie hangen, denk daar dan nu al over na: het bepaalt het materiaal dat de groepen kiezen. Let op:

Duurzaam materiaal dat langer mooi blijft, en een bevestiging die het gewicht echt draagt.

Hoe ziet het er over een jaar uit? Open werk met veel textiel of papier wordt stoffig. Spreek af wie het schoonhoudt en wanneer het weggaat.

Hangt het in het zicht van een alarmsysteem, dan mag niets bungelen. Bewegende onderdelen zetten de melders af.

Spreek af wie het ophangt, en met welk materiaal. De schoonmaak of de klusouder is daar meestal beter in dan een leerkracht tussen twee lessen.

Vermijd direct zonlicht, dat laat kleuren binnen een seizoen verschieten.

Check met de directie of de brandweervoorschriften het toelaten: in vluchtroutes en trappenhuizen mag vaak geen papier of textiel hangen.

JOUW ROL ALS ICC'ER

Je bewaakt de rode draad en de planning. Je bent ook de vraagbaak waar leerkrachten terecht kunnen als het in hun groep vastloopt.

Waar je op let: dat groepen niet ongemerkt naar één voorbeeld toewerken, dat het proces zichtbaar blijft naast het eindwerk, en dat de collega die dit spannend vindt hulp krijgt in plaats van een herinnering aan de deadline.

Je hoeft dit niet alleen te doen. Verdeel het opbouwen, het contact met buiten en de communicatie over drie mensen.

DE OMGEVING ERBIJ HALEN

Een schoolbreed project wordt rijker als er iemand van buiten meekijkt. Dat hoeft geen groot gebaar te zijn. Eén gast die iets vertelt, één plek in de buurt waar het werk hangt, en het project komt de school uit.

WIE JE KUNT VRAGEN

Kunstenaar uit de buurt	Grootouder van een leerling	Bibliotheek	Buurthuis
Museum of galerie	Muziekschool	Ondernemer met een etalage	Woonzorgcentrum
Wijkcoördinator van de gemeente			

Kies iemand die het leuk vindt om vragen van kinderen te krijgen en die niet meteen zelf met de oplossing komt. Dat laatste is belangrijk, want de leerlingen zijn de makers. In het draaiboek bij het thema Bevolking en ruimtelijke inrichting vind je meer tips voor het werken met externen en de communicatie eromheen.

WAT JE VOORAF BESPREEKT

Bel of loop even langs voordat je iets vastlegt. Vraag bijvoorbeeld:

Wat zou je onze leerlingen graag laten zien of horen?

Hoeveel tijd wil je hieraan geven, en wanneer schikt het?

Mogen wij foto's maken, en hoe wil je genoemd worden?

Blijf je open voor wat de kinderen ervan maken, ook als het anders wordt dan je verwacht?

DE UITNODIGING

Beste [naam],

Onze school werkt de komende weken schoolbreed aan een kunstproject. Alle groepen, van de kleuters tot groep 8, onderzoeken dezelfde vraag: **[de rode draad]**. Elke groep doet dat op eigen niveau en met een eigen techniek, en de uitkomsten lijken dus niet op elkaar.

We nodigen je uit om erbij te zijn. Dat kan op twee manieren, en je kiest zelf wat past.

Aan het begin, om de kinderen op weg te helpen. Je vertelt in ongeveer **[twintig minuten]** iets over jouw werk, jouw plek in de wijk of jouw kijk op onze vraag, en je beantwoordt hun vragen. De kinderen bereiden die vragen voor.

Aan het eind, bij onze presentatie op **[datum]** van **[tijd]** tot **[tijd]**. Je loopt langs het werk, stelt vragen aan de makers en vertelt wat je opvalt.

Wat we van je vragen is een open blik. De kinderen zijn de makers, dus laat de oplossing bij hen. Vragen stellen helpt hen verder dan complimenten.

Heb je vragen voordat je ja zegt, bel of mail gerust.

Met vriendelijke groet,

[naam ICC'er] · [school] · [contactgegevens]

DE PRESENTATIE

Richt de ruimte in als tentoonstelling en geef de leerlingen een rol. Wie bij zijn werk staat en vragen beantwoordt, leert het meest van deze dag.

"Ik vertel eerst over het thema en dan wat we hebben gemaakt. Vrienden vertellen hoe zij het deden, dan zie je: zo kan het ook."

NIENKE, GROEP 8

LAAT HET PROCES MEEDOEN

Hang procesfoto's, schetsen en probeersels naast het eindwerk. Of laat leerlingen een korte proceskaart schrijven: wat probeerde ik, wat mislukte, wat ontdekte ik. Zo zien bezoekers de weg en niet alleen de bestemming. Voor ouders is dat vaak het interessantste deel van de tentoonstelling.

DRIE MANIEREN OM HET LEVENDIGER TE MAKEN

DE RONDELEIDING

Leerlingen leiden groepjes bezoekers rond langs het werk van de hele school. Werkt goed bij het parcours. Laat de oudere groepen de jongere haltes toelichten, dan kijken ze naar elkaars werk.

DE AUDIOTOUR

Bezoekers luisteren onderweg naar opgenomen interviews met de makers. Kost voorbereiding, en het geeft ook de stillere leerlingen een stem.

DE ONTHULLING

Bij het gezamenlijke beeld werkt een doek eroverheen tot het moment zelf. Kort, en iedereen kijkt tegelijk.

WAAR JE OP LET

Museumbordjes bij elk werk: naam van de maker, titel, materiaal en een korte toelichting.

Iemand die de tijd bewaakt, zodat de presentatie niet uitloopt.

Werk op ooghoogte van kinderen, niet van volwassenen.

Een plek voor jassen en een looproute, want een volle gang bederft de aandacht voor het werk.

EXTERN DELEN

Maak tijdens het hele project foto's van elke fase, met toestemming van ouders voor het gebruik van beelden. Een korte fotoreportage op de schoolwebsite of in de nieuwsbrief werkt goed. Vraag leerlingen om een of twee zinnen te schrijven over wat ze geleerd hebben, dan krijgt het verslag karakter.

Lokale kranten en wijkbladen zijn vaak geïnteresseerd, zeker als er iemand uit de buurt bij betrokken was. Een persbericht van een half A4 is meestal genoeg.

IN JE PERSBERICHT

Eerst de basisinfo: wie, wat, waar, wanneer en waarom in een kernachtige opsomming.

Verzin een pakkende kop, bijvoorbeeld: Leerlingen van *schoolnaam* zijn de architecten van morgen!

Begin met een citaat van een leerling of wijkbewoner.

Dan het concrete verhaal: wat is er gedaan of gebeurd. Dik het gerust wat aan voor de smeuïgheid.

Nodig mensen uit voor de presentatie, als je dit persbericht vooraf stuurt.

Voeg een foto toe waarop leerlingen aan het werk zijn.

Sluit af met een zin over de werkwijze en de contactgegevens van de school.

Stuur je persbericht ook naar PIONIER! als je onze lessen hebt gebruikt. Wij delen dit soort voorbeelden graag op onze socials en website.

NA AFLOOP

BEDANKEN EN BUNDELEN

Bedank de mensen van buiten schriftelijk en stuur een paar foto's mee. Voor een buurthuis of een bibliotheek is dat vaak interessant materiaal voor hun eigen communicatie.

Bundel het werk in een klein boekje of een digitaal document, met foto's en de proceskaarten van de leerlingen. Dat is het bewijsstuk waar je bij je bestuur of in het jaarverslag naar kunt verwijzen.

TERUGKIJKEN MET HET TEAM

Plan twintig minuten in het eerste overleg na afloop. Drie vragen zijn genoeg.

Waar zag je bij jouw groep iets gebeuren dat je niet had verwacht?

Wat kostte meer tijd dan we dachten?

Wat houden we volgend jaar, en wat doen we anders?

Schrijf de antwoorden op en bewaar ze bij dit draaiboek. Het tweede jaar is altijd makkelijker dan het eerste.